

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžr/110/2016
Identifikačné číslo spisu: 8012200419
Dátum vydania rozhodnutia: 23.08.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8012200419.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD. v právnej veci navrhovateľov: 1/ F. O., A., právne zastúpeného: JUDr. Miloš Hnát, advokát, Tkáčska 2, Prešov, 2/ Astiro, s.r.o., IČO: 36 474 941, Kúpeľná 6663/6, Prešov, proti odporcovi: Okresný úrad Humenné, pozemkový a lesný odbor (Pôvodne Obvodný pozemkový úrad Humenné), Kukorelliho 1, Humenné, za účasti: 1/ P. U., splnomocnený zástupca oprávnených osôb, O., právne zastúpeného: advocatius s.r.o., IČO: 36 868 752, Palackého 12, Bratislava, 2/ Spoločnosť poľnohospodárov - družstvo Laborec, Koškovce, 3/ Polagro, spol. s.r.o., IČO: 36 465 453, Koškovce 149, 4/ Ing. V. V., O., právne zastúpeného: advocatius s.r.o., IČO: 36 868 752, Palackého 12, Bratislava, 5/ F. B., L., 6/ P. V., F., 6/ T. B., A., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2012/00049-65-LJ zo dňa 29.02.2012 v spojení s opravou č. 2012/00049-69-LJ zo dňa 24.05.2012, na odvolania pribratých účastníkov konania v I., IV. a VI. rade, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sp/10/2012-180 zo dňa 18.12.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sp/10/2012-180 zo dňa 18. decembra 2015 m e n í t a k , ž e r o z h o d n u t i e o d p o r c u č . 2 0 1 2 / 0 0 0 4 9 - 6 5 - L J z o d ň a 2 9 . 0 2 . 2 0 1 2 v s p o j e n í s o p r a v o u č . 2 0 1 2 / 0 0 0 4 9 - 6 9 - L J z o d ň a 2 4 . 0 5 . 2 0 1 2 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom zrušil rozhodnutie odporcu č. 2012/00049-65-LJ zo dňa 29.02.2012 v spojení s opravou č. 2012/00049-69-LJ zo dňa 24.05.2012 podľa ustanovenia § 250j ods. 2 písm. a/ v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 a § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že odporcu zaviazal nahradiť trovy konania navrhovateľovi v I. rade vo výške

832,54 Eur.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že v danom prípade vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky záväzný právny názor, že sa krajský súd nevysporiadal s cieľom reštitučného zákona, ktorým bolo umožniť uplatniť nárok tým osobám, ktoré si nárok neuplatnili, resp. nemohli uplatniť podľa zákona č. 229/1991 Zb., čo korešponduje aj s dôvodovou správou k tomuto zákonu, teda vyslovil záväzný právny názor, že právoplatné rozhodnutie o konkrétnej nehnuteľnosti vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. vylučuje konanie o tej istej nehnuteľnosti podľa zákona č. 503/2003 Z. z.

Vychádzajúc z obsahu rozhodnutia mal krajský súd za zrejmé, že oprávnené osoby si svoj nárok uplatnili už podľa zákona č. 229/1991 Zb., pričom ich nároku nebolo vyhovené, o čom svedčí právoplatné rozhodnutie bývalého Obvodného pozemkového úradu č. j. 1231//R/92 zo dňa 01.04.1996. Aj keď nehnuteľnosť nebola vydaná, vychádzajúc zo záväzného právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v uznesení 10Sžr/173/2013, uplatnenie nároku podľa zákona 229/1991 Zb. vylučuje konanie o tej istej nehnuteľnosti podľa zákona č. 503/2003 Z. z. (reštitučného zákona). Ak aj napriek skutočnosti, že o tej istej nehnuteľnosti bolo rozhodnuté podľa zákona č. 229/1991 Zb. vydal odporca preskúmané rozhodnutie, ktorým vyhovel návrhu oprávnených osôb podľa reštitučného zákona, rozhodol v rozpore s § 1 reštitučného zákona a teda rozhodnutie správneho orgánu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Z uvedených dôvodov krajský súd podľa § 250j ods. 2 písm. a) v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 a § 250q ods. 2 O.s.p. preskúmané rozhodnutie zrušil a vrátil vec odporcovi na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia rozhodnutia bolo nesprávne právne posúdenie veci, preto dodal, že je bezpredmetné sa ďalej zaoberať ďalšími odvolacími námietkami súvisiacimi s uplatneným reštitučným nárokom, keďže nesprávne právne posúdenie veci znamená, že nebolo možné opätovne uplatniť reštitučný nárok oprávnenými osobami na tú istú nehnuteľnosť podľa zákona č. 503/2004 Z. z. Zdôraznil, že úlohou odporcu v ďalšom konaní bude opätovne vo veci rozhodnúť tak, ako to naznačil krajský súd v napadnutom rozsudku.

II.

Zhrnutie odvolacích dôvodov odvolateľov

A)

Rozsudok krajského súdu v plnom rozsahu napadol pribratý účastník v VI. rade včas podaným odvolaním z dôvodu, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (odvolací dôvod v zmysle ustanovenia § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p.) a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (odvolací dôvod v zmysle § 205 ods.2 písm. f) O.s.p.

V ďalšom uviedol popis skutkového stavu, na základe ktorého, mal podľa odvolateľa krajský súd dospieť k nevyvrátiteľnému záveru, že v danej veci neexistuje prekážka rozhodnutej veci (res iudicata). Dodal, že pre vec je podstatné, že v konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. nebolo meritorne rozhodnuté o nehnuteľnosti - pozemok mpč. 591 - zapísaný v PK vložke č. 1, v katastrálnom území O..

Mal za to, že krajský súd neskúmal, či skutočne existuje meritorne správne rozhodnutie k mpč. 591, katastrálne územie O. podľa zákona č.229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, ktoré by v danej veci zakladalo prekážku konania res iudicata, a teda by legitímne znemožnilo vydať vo veci meritorne rozhodnutie mpč. 591, katastrálne územie O. podľa zákona č.503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom.

Rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, nakoľko v prípade, ak už bolo rozhodnuté o uplatnenom nároku v zmysle zákonných ustanovení zák. č. 229/1991 Zb. pri použití všeobecných zákonných ustanovení správneho poriadku (bolo zastavené z procesných dôvodov), takéto rozhodnutie nezakladá stav „veci právoplatne rozhodnutej“ pri uplatnenom reštitučnom nároku uplatneného podľa zákonných ustanovení zák. č. 503/2003 Z. z.

Na základe uvedeného navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok krajského súdu v plnom rozsahu a vec vrátil tomuto súdu na nové konanie a rozhodnutie.

B)

Rozsudok krajského súdu v plnom rozsahu napadli aj ďalšie oprávnené osoby (pribratí účastníci konania v I. a IV. rade) včas podaným odvolaním podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. /t. j. rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia/ a žiadali, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu podľa § 250q ods. 2 O.s.p. podľa §220 v spojení s § 250 ja ods. 3 O.s.p. potvrdí.

Z dôvodu prehľadnosti najprv uviedli v chronologickom poradí jednotlivé rozhodnutia, ktoré boli vydané v administratívnom konaní na základe žiadosti oprávnených osôb zo dňa 27.12.2004 podľa zákona č. 503/2003 Z. z. v konaní vo veci uplatneného reštitučného nároku 265 oprávnených osôb. Následne konštatovali, že z jednotlivých listinných dôkazov, nachádzajúcich sa v administratívnom spise správneho orgánu mali za nesporné, že si oprávnené osoby, ktoré sú fyzickými osobami a štátnymi občanmi SR s trvalým pobytom na území SR /§ 2 ods. 1 zák. č. 503/2003 Z. z./, v prekluzívnej lehote, t. j. dňa 27.12.2004 riadne uplatnili reštitučný nárok podľa zákona č. 503/2003 Z. z. s tým, že prechod vlastníckeho práva k predmetu konania bol v minulosti v rozpore so zákonom realizovaný povinnou osobou a predmetnú nehnuteľnosť na základe porušenia blokačného ustanovenia nadobudol do vlastníctva navrhovateľ 1/. V danom prípade ide zo zákona o absolútne neplatný právny úkon a neobstojí námietka navrhovateľa 1/, že „si kupoval sporný pozemok v dobrej viere“ a „že mu neboli známe akékoľvek obmedzenia týkajúce sa nakladania s nehnuteľnosťou.“

K nesprávne právne posúdeniu ustanovenia § 1 zákona č. 503/2003 Z. z.:

Poukázali najmä na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorého právnym názorom je krajský súd viazaný, ktorý nesprávne právne posúdil ust. § 1 zákona č. 503/2003 Z. z., ktoré upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Z citovaného ustanovenia zákona, z jeho logického a gramatického výkladu vyplýva, že nie je možné „vydať oprávneným osobám nehnuteľnosti, o ktorých vlastníctve sa rozhodovalo v zmysle predchádzajúceho reštitučného zákona č. 229/1991 Zb., teda také, ktoré už boli „vydané“. Vydaním nehnuteľnosti sa tak rozumie nadobudnutie vlastníckeho práva k nej rozhodnutím orgánu štátnej správy. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu, považovali právny názor vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR aj z tohto dôvodu za nesúladný s právnym posúdením § 1 zák. č. 503/2003. Súčasne je potrebné uviesť, že dôvodová správa k zákonu (vo všeobecnosti) nie je z legislatívneho pohľadu právne záväznou.

V konaní podľa zák. č. 229/1991 Zb. nebolo meritórne rozhodnuté o pozemku mpč. 591, zapísanom v PKV č. 1, k. ú. O., t. j. pozemok nebol vydaný. Z textu nižšie tiež vyplynulo, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia aj z toho dôvodu, že ako oprávnené osoby v konaní podľa zák. č. 503/2003 Z. z. neboli účastníkmi konania podľa zák. č. 229/1991 Zb.

Napriek tomu, že neboli viazaní rozhodnutím vydaným v konaní podľa zák. č. 229/1991 Zb., nestotožnili sa ani s právnym posúdením ust. § 1 zák. č. 503/2003 Z. z. prezentovaným v rozhodnutí krajského súdu a v tejto súvislosti odkázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/148/2007 NS SR zo dňa 22.10.2008 ako aj na uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22.11.2011, č. k. IV. ÚS 499/2011-25.

K oprávneným osobám podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z.:

Odvolatelia uviedli, že za najpodstatnejší argument ich odvolania považujú skutočnosť, že žiadosťou zo dňa 27.12.2004, ako jednotlivé fyzické osoby, ktoré sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky s trvalým bydliskom na území SR, uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva podľa §2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. Preto považujú v tomto smere za nesprávny právny názor Najvyššieho súdu SR, ktorý vo svojom rozhodnutí skonštatoval, napriek tomu, že tieto skutočnosti nevyplývajú ani z administratívneho spisu odporcu, že boli účastníkmi aj konania podľa zák. č. 229/1991 Zb., nakoľko

žiadateľom v konaní podľa zák. č. 229/1991 Zb. bolo pozemkové spoločenstvo bez právnej subjektivity, a to Bývalí urbarialisti a lesné spoločenstvo „MALINOVO“.

Aj s poukazom na uvedené, podľa odvolateľov dospel Najvyšší súd SR na základe nesprávne zisteného skutkového stavu k nesprávnemu právnemu posúdeniu ust. § 1 zákona č. 503/2003 Z. z., ktorého právny názor ako právne záväzný uviedol aj krajský súd vo svojom rozhodnutí. Za rovnako nesprávne považovali aj ďalšie právne posúdenie uvedené v uznesení Najvyššieho súdu SR, ktorý ako záväzný uviedol aj krajský súd, a to vo vzťahu k blokačnému ust. podľa § 5 ods.3 zák.č.229/1991 Zb. a dobromyseľnosti nadobúdateľov nehnuteľnosti.

Podľa odvolateľov bývalí urbarialisti a lesné spoločenstvo „MALINOVO“, nie sú účastníkom daného konania podľa zák. č. 503/2003 Z. z., ale oprávnené osoby, sú odvolatelia podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z., ako právni nástupcovia pôvodných členov Lesného spoločenstva Hankovce, ktorým bolo pridelené vlastníctvo k skonfiškovanému poľnohospodárskemu majetku podľa §§ 6, 11 nar. č. 104/1945 Sb.n.SNR v znení nar. č. 64/1946 Sb.n.SNR, Prídelovou listinou č. B-5916/48-III zo dňa 31.01.1949 a zapísané na PKV pre k. ú. O. uznesením Okresného súdu v Humennom zo dňa 31.01.1949, č. d. 1467/48.

Namietali, že skutkové zistenia nesmú byť v rozpore s obsahom spisu a súd je povinný uviesť dôkazy, z ktorých vychádzal. S poukazom na skutočnosť, že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzal odvolací súd, rozhodnutím ktorého je po právnej ako aj skutkovej stránke viazaný krajský súd, je v rozpore s obsahom administratívnych spisov, z ktorého dôvodu navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 220 O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu potvrdí.

K viazanosti prvostupňového súdu:

Odvolací súd je povinný svoj právny názor o veci v zrušujúcom uznesení jasne vyložiť a odôvodniť, len v takomto prípade je právny názor odvolacieho súdu záväzný, a to tak vo vzťahu k právnym otázkam (hmotnoprávne, procesné - postup, vady) ako aj k otázkam skutkového stavu. Nakoľko v danom prípade s poukazom na odlišných účastníkov jednotlivých konaní je nesporná zmena skutkového stavu, z ktorého odvolací súd vychádzal, v ďalšom konaní podľa odvolateľov súd nie je viazaný ani právnym ani skutkovým záverom vyhláseným v rozhodnutí odvolacieho a krajského súdu.

K existencii reštitučného titulu:

Odvolatelia uviedli, že k prechodu vlastníctva nehnuteľnosti do vlastníctva JRD Hankovce došlo podľa § 3 ods. 1 písm. o) zák. č. 503/2003 Z. z., t. j. bez právneho dôvodu, lebo zákon č. 81/1949 Zb. umožňoval prechod na JRD, ktoré vzniklo podľa zák. č. 69/1949, t. j. od 15.03.1949 do 01.10.1959, pričom JRD Hankovce vzniklo až 01.02.1960. Mali za to, že v konaní bola preukázaná existencia reštitučného titulu tiež právoplatným rozhodnutím Okresného národného výboru - odbor PLVH v Humennom číslo: Poľ. 475/1982 zo dňa 04.10.1982, na základe ktorého prešla nehnuteľnosť uvedená v bode 2 výroku tohto rozhodnutia na Jednotné roľnícke družstvo Hankovce dňom jeho vzniku, t. j. 01.02.1960, ktoré bolo zlúčené do Jednotného roľníckeho družstva Krosna Koškovce z dôvodu uvedeného v ustanovení § 3 ods. 1 písm. d) a o) zákona NR SR č.503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

Záverom konštatovali, že v konaní ako oprávnené osoby podľa zák. č. 503/2003 Z. z. preukázali svoju aktívnu legitímáciu za súčasného preukázania reštitučného titulu a ako oprávnené osoby si neuplatnili reštitučný nárok podľa zák. č. 229/1991 Zb. zák., a tak nie sú viazaní rozhodnutím Pozemkového úradu Humenné, č. j. 1231/92 zo dňa 01.04.1996, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 30.10.1996 a ktoré rozhodlo o uplatnenom nároku Bývalých urbarialistov a lesného spoločenstva Malinov Hankovce.

Na základe uvedeného mali za to, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia ustanovení zák. č. 503/2003 Z. z., z ktorého dôvodu navrhli, aby odvolací súd starostlivo

posúdil nimi uvádzané argumenty a následne odvolaniu vyhovel tak, že rozsudok krajského súdu zmení a rozhodnutie potvrdí.

III.

Zhrnutie vyjadrení účastníkov konania k odvolaniu odvolateľov

Odporca sa k odvolaniu účastníkov vyjadril v podaní zo dňa 08.03.2016 tak, že podľa jeho právneho názoru krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

S poukazom na reštitučné zákony zdôraznil, že vydaním nehnuteľnosti sa rozumie nadobudnutie vlastníckeho práva k nej, rozhodnutím orgánu štátnej správy. Reštitučný zákon umožňuje každému, kto nevyužil oprávnenie dané zákonom č. 229/1991 Zb. a každému, komu nebola pôda podľa tohto zákona vrátená, aby si uplatnil podľa reštitučného zákona nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo poskytnutia finančnej náhrady, ak pozemok nie je možné vydať. O vrátenie vlastníctva prípadne finančnú náhradu môže teda požiadať každý, kto svoj nárok neuplatnil podľa zák. č. 229/1991 Z. z., ako i ten kto už v roku 1992 o vrátenie pôdy žiadal, ale jeho žiadosti vyhovené nebolo a pozemok mu vydaný nebol. Z uvedeného mal za zrejmé, že samotné uplatnenie nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb., rovnako ako nevydanie veci podľa tohto zákona nebolo prekážkou uplatnenia nároku podľa zákona č. 503/2003 Z. z., a teda ani prekážkou litispendencie ani rei iudicatae.

Odporca tak právne ustálil, že rozhodnutie o uplatnenom nároku v zmysle zákonných ustanovení zákona č. 229/1991 Zb., nezakladá stav „veci právoplatne rozhodnutej“ pri uplatnenom reštitučnom nároku uplatneného podľa zákonných ustanovení zákona č. 503/2003 Z. z.

V ďalšom právne zhodnotil, že v roku 1996 právny predchodca odporcu nerozhodoval o reštitučnom nároku Bývalých urbarialistov a lesného spoločenstva Malinov Hankovce na základe zisteného skutkového stavu po vykonanom dokazovaní, ale išlo o zastavenie konania z procesných dôvodov, nepredloženia požadovaných dokladov. Pre vec je podstatné, že v konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. nebolo meritórne rozhodnuté o nehnuteľnosti - parcela mpč. 591 - zapísaná v pozemkovoknižnej vložke č. 1, v katastrálnom území Hankovce - pozemok nebol vydaný. Rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, nakoľko z vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade ak už bolo rozhodnuté o uplatnenom nároku v zmysle zákonných ustanovení zák. č. 229/1991 Zb. pri použití všeobecných zákonných ustanovení Správneho poriadku, bolo zastavené z procesných dôvodov, takéto rozhodnutie nezakladá stav „veci právoplatne rozhodnutej“ pri uplatnenom reštitučnom nároku uplatneného podľa zákonných ustanovení reštitučného zákona (Rozsudok NS SR, 6Sžo/148/2007zo dňa 22.10.2008).

Odporca ako orgán verejnej moci dodal, že uplatnil svoju kompetenciu v súlade so zákonom (conditio sine qua non), postupoval v intenciách hmotnoprávnych a procesnoprávnych predpisov a pre svoje rozhodnutie si zadovážil dostatok listinných podkladov a dôkazov. Vo veci zistil dostatočne skutkový stav a vychádzal zo skutkových okolností, pričom z týchto vyvodil právny záver, preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporcu potvrdil.

IV.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu sa potvrdzuje. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 23.08.2017 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli a internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk) najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., v správnom súdnictve preskúvajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúvajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok, ktorým krajský súd zrušil rozhodnutie odporcu v spojení s jeho opravou, a preto odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu a konanie im prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Je nutné zdôrazniť, že podľa ustálenej súdnej judikatúry (najmä nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II ÚS 127/07-21, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 6Sžo 84/2007, sp. zn. 6Sžo 98/2008, sp. zn. 1Sžo 33/2008, sp. zn. 2Sžo 5/2009 či sp. zn. 8Sžo 547/2009) nie je úlohou súdu pri výkone správneho súdnictva nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či oprávnené a príslušné správne orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy.

V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj opravného prostriedku, ktorou sa navrhovatelia domáhali preskúmania rozhodnutia odporcu, je otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy v ďalšom procese aplikácie hmotného práva.

Podľa § 250l ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 250l ods. 2 O.s.p. pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a.

Podľa § 250i ods. 1 O.s.p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 250i ods. 3 O.s.p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 250m ods. 1 O.s.p. konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu.

Podľa § 250m ods. 3 O.s.p. účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúma.

Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2012/00049-65-LJ zo dňa 29.02.2012 v spojení s opravou č. 2012/00049-69-LJ zo dňa 24.05.2012 (ďalej len „rozhodnutie odporcu“).

Odvolací súd z predloženého spisového materiálu v danej veci zistil, že odporca ako príslušný správny orgán napadnutým rozhodnutím rozhodol o reštitučnom nároku oprávnených osôb ako aj dedičov oprávnených osôb, ktoré počas konania zomreli tak, že oprávnené osoby uvedené v bode I. rozhodnutia splňajú podmienky § 3 ods. 1 písm. d/ a o/ zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“ alebo „reštitučný zákon“) na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré im boli odňaté bez náhrady postupom podľa zákona SNR č. 81/1949 Zb. o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov (ďalej len „zákon č. 81/1949 Zb.“) a prešli do vlastníctva Jednotného roľníckeho družstva Hankovce dňom jeho vzniku 01.02.1960 (toto bolo zlúčené do JRD Krosno Koškovce, ktorého právnym nástupcom je pribratý účastník v II. rade). V bode II. rozhodnutia odporca oprávneným osobám dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia priznal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v kat. území O., z pôvodnej pozemkovoknižnej vložky č. 1, neskôr pod položkou výkazu zmien 6/83 na LV č. XXX, kat. územie O., parcela č. 591, uvedených v tomto bode s tým, že v bode III. rozhodnutia uložil odporca príslušnej správe katastra zapísať nehnuteľnosti uvedené v bode II. rozhodnutia do listu vlastníctva v podieloch podľa bodu III. rozhodnutia. Rozhodnutie odôvodnil tým, že oprávnené osoby po pôvodných vlastníkoch (členov urbárskej spoločnosti „Bývalí urbáristi obce Hankovce“) si v zákonom stanovenej lehote uplatnili prostredníctvom splnomocneného zástupcu (P. U.) reštitučný nárok, ktorý bol odporcom zaevidovaný pod číslom 01610/04 dňa 27.12.2004 ako nárok oprávnených osôb podľa § 2 ods. 1 a § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. na navrátenie vlastníctva k pozemku, ktorý prešiel na právnickú osobu - Jednotné roľnícke družstvo Krosna v Koškovciach v celosti podľa § 3 ods. 1 písm. d/ a o/ zákona č. 503/2003 Z. z. bez náhrady postupom podľa zákona SNR č.81/1949 Zb. (ktoré predmetné pozemky následne previedlo do vlastníctva inej osoby) s tým, že požadované nehnuteľnosti podľa odporcu neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.), pretože právoplatné rozhodnutie pozemkového úradu Humenné č. j. 1231/R/92 zo dňa 01.04.1996 odporca nepovažoval za prekážku právoplatne rozhodnutej veci, keďže vlastnícke právo sa v tomto konaní oprávneným osobám nepriznalo z dôvodu nedoloženia písomných dôkazov.

O odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom, ktorým napadnuté rozhodnutie odporcu ako rozhodnutie zrozumiteľne, podrobne a náležite odôvodnené a ako rozhodnutie, ktoré vychádza zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu, ktorý bol správne právne posúdený, potvrdil.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, pretože podľa odvolacieho súdu krajský súd nereagoval na všetky podstatné námietky navrhovateľov a z odôvodnenia jeho rozhodnutia nebolo zrejmé, ako dospel k záveru o zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu bez zohľadnenia predmetných námietok, na základe čoho odvolací súd vyhodnotil rozsudok krajského súdu za nepresvedčivý a nepreskúmateľný.

Krajský súd vo veci opätovne rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým rozhodnutie odporcu vo veci vydania nehnuteľností oprávneným osobám zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ v spojení s § 250l ods. 2 a § 250q ods. 2 O.s.p. a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie z dôvodu, že Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil záväzný právny názor, že právoplatné rozhodnutie o konkrétnej nehnuteľnosti vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. vylučuje konanie o tej istej nehnuteľnosti podľa zákona č. 503/2003 Z. z. Ak napriek uvedenej skutočnosti odporca vydal preskúmané rozhodnutie (ktorým vyhovel návrhu oprávnených osôb podľa zákona č. 503/2003 Z. z.), tak rozhodol v rozpore s § 1 zákona č. 503/2003 Z. z., a teda jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čo bolo dôvodom, pre ktorý krajský súd považoval za bezpredmetné zaoberať sa ďalšími odvolacími námietkami. Odporcovi v ďalšom konaní uložil povinnosť opätovne vo veci rozhodnúť, tak ako mu to naznačil v rozsudku.

Vo vzťahu k reštitučným zákonom dáva odvolací súd do pozornosti, že účelom príslušných reštitučných zákonov (zákon č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd v znení

neskorších predpisov, zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov, zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov a pod.) je zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd, ktoré vznikli v tzv. rozhodnom období (t. j. od 25. februára 1948 do 1. januára 1990), toto zmiernenie potom môže spočívať len v tom, že štátom odňaté veci budú vydané (vrátené) tomu, komu boli odňaté, a keď táto osoba už nežije, jeho blízkym príbuzným alebo iným osobám, ktoré určujú tieto zákony. Uplatnenie reštitučného nároku je hmotnoprávnym úkonom, ktorý oprávnená osoba musí vykonať na príslušnom orgáne štátnej správy (napr. na pozemkovom úrade) a zároveň vyzve povinnú osobu na vydanie veci. Reštitučný nárok na vydanie veci znamená iba obnovu predchádzajúceho stavu a zakladá právo oprávnenej osoby na navrátenie vlastníckeho práva. Až po realizácii tohto práva na „vydanie vecí“ v zmysle reštitučných zákonov si môže oprávnená osoba počínať ako vlastníč veci, t. j. okrem iného domáhať sa vydania veci v zmysle jej faktického odovzdania, resp. vypratania. Reštitučné predpisy neboli vydané za tým účelom, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala. Aj Ústava Slovenskej republiky (článok 20 ods. 1) vlastníčkovi priznáva ochranu vlastníctva. Nemožno pochybovať o tom, že právne účinky nadobudnutia vlastníctva (v danom prípade na základe reštitučného zákona) nastanú až vtedy, keď štátny orgán vykoná úkon, bez ktorého vlastnícke práva nevznikajú. Povinnosťou štátu nie je vytvoriť každému príležitosť, aby nadobudol vlastníctvo, ale na druhej strane štát nesmie prekážať nadobudnutiu vlastníctva.

Je nepochybné, že nápravy krívd sa v reštitučných konaniach môžu domáhať iba osoby, ktoré preukážu, že tieto krivdy boli spôsobené alebo im alebo osobám, s ktorými ich zákon č. 503/2003 Z. z. spája ako s oprávnenými osobami. Hlavným zámyslom zákonodarcu pre prijatie reštitučných majetkových zákonov bolo nielen zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníčkovi poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, ale aj následne dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia (viď preambula k zákonu č. 229/1991 Zb. v spojitosti na účel sledovaný aj zákonom č. 480/1991 Zb. o dobe neslobody). Tento zámysel zákonodarcu vymedzil pre účely zákona č. 503/2003 Z. z. < textom zakotveným v ustanovení § 1, z ktorého pre Najvyšší súd Slovenskej republiky vyplýva obdobný záver, že tento zákon upravuje prinavrátene vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. <., poprípade neboli vydané podľa § 37 až 39 < zákona č. 330/1991 Zb. < o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“), pričom v procese navrátenia musí byť preukázané, že ide o pozemky, ktoré tvoria alebo poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria v zmysle § 2 < zákona Slovenskej národnej rady č. 307/1992 Zb. < o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo tvoria lesný pôdny fond v zmysle zákon č. 61/1977 Zb. < o lesoch.

Reštitučné zákony č. 229/1991 Zb. < a č. 503/2003 Z. z. < boli prijaté s cieľom zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníčkovi poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989. Ich vzťah je vyriešený v ustanovení § 1 < zákona č. 503/2003 Z. z. < tak, že zákon č. 503/2003 Z. z. < upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu, t. j. zákona č. 229/1991 Zb. < prípadne § 37 - § 39 zákona č. 330/1991 Zb. <. Ide teda o dva právne predpisy rovnakej právnej sily, ktoré nemožno posudzovať podľa vzťahu všeobecný - osobitný zákon. Účelom zákona č. 503/2003 Z. z. < bolo umožniť oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj nárok v lehote do 31.12.1992 (podľa zákona č. 229/1991 Zb.), aby tento nárok mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote do 31.12.2004. Predmetom vydania podľa zákona č. 503/2003 Z.z. < sú pozemky, na ktoré neboli uplatnené reštitučné nároky alebo boli uplatnené po zákonom stanovenej lehote.

Zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (reštitučný zákon) upravuje reštitúciu pozemkov, ktoré sú podľa príslušných predpisov súčasťou poľnohospodárskeho, resp. lesného pôdneho fondu. Tzv. druhý reštitučný zákon o pôde umožňuje každému, kto v lehote do 31.12.1992 nevyužil oprávnenie dané zákonom č. 229/1991 Zb. a každému, komu nebola pôda podľa tohto zákona vrátená, aby si uplatnil podľa zák. č. 503/2003 Z. z. nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo poskytnutia finančnej náhrady, ak pozemok nie je možné vydať. O vrátenie vlastníctva prípadne finančnú náhradu môže teda požiadať každý, kto svoj nárok neuplatnil podľa zák. č. 229/1991 Z. z., ako i ten kto už v roku 1992 o vrátenie pôdy žiadal, ale jeho žiadosti vyhovené nebolo a pozemok mu vydaný nebol.

Podľa § 1 ods. 1 písm. a/ zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“ alebo „zákon o pôde“) zákon sa vzťahuje na pôdu, ktorá tvorí poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrí a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom i na pôdu, ktorá tvorí lesný pôdny fond (ďalej len „pôda“).

Podľa § 9 ods. 1, 4 zákona č. 229/1991 Zb., nárok uplatní oprávnená osoba na pozemkovom úrade a zároveň vyzve povinnú osobu na vydanie nehnuteľnosti. Povinná osoba uzavrie s oprávnenou osobou do 60 dní od podania výzvy dohodu o vydaní nehnuteľností. Ak nedôjde k dohode podľa odseku 1, rozhodne o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti pozemkový úrad.

V zmysle ustanovenia § 1 písm. a/, b/ zákona č. 503/2003 Z. z., tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria, b) lesný pôdny fond.

Podľa § 5 ods. 1, 2, 3, 5 zákona č. 503/2003 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31.12.2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, ak zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá obvodný pozemkový úrad. Na konanie sa podľa ods. 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa ods. 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré je možné vydať podľa zákona č. 503/2003 Z. z. bolo,

- 1/ aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 503/2003 Z. z., ako aj, že
- 2/ žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3 zákona č. 503/2003 Z. z.,
- 3/ právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. (do 31.12.2004) a
- 4/ žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., ako aj, že
- 5/ žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky s ohľadom na obsah podaného odvolania posudzoval, či krajský súd ako i správny orgán pri rozhodovaní vychádzali z dostatočne zisteného skutkového stavu veci a či vzhľadom na námietky navrhovateľov bolo konanie vedené takým procesným postupom, ktorý zabezpečoval správny výsledok a či boli dôkazy vykonané spôsobom zodpovedajúcim pravidlám spravodlivého procesu. Správne totiž argumentujú navrhovatelia ako aj krajský súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia, že ohľadne predmetných pozemkov bolo vo veci už vydané reštitučné rozhodnutie podľa zákona č. 229/1991 Zb. o pôde na základe uplatneného reštitučného nároku, ktoré

rozhodnutie je právoplatné.

Odvolací súd ustálil, že v predmetnej právnej veci je spornou otázkou uplatnenia reštitučného nároku oprávnenými osobami podľa zákona č. 503/2003 Z. z. k pozemkom pôvodne zapísaným v PK vložke č. 1., pre katastrálne územie O. (parcela č. 591, k. ú. O.) po pôvodných vlastníkoch, ktoré boli predmetom konania aj podľa zákona č. 229/1991 Zb.

Z obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Humenné č. j. 1231/R/92 zo dňa 01.04.1996, vydaným podľa zákona č. 229/1991 Zb., bolo rozhodnuté o reštitučnom nároku oprávnených osôb tak, že správny orgán vlastnícke právo žiadateľom nepriznal dôvodiac nedoloženie písomných dôkazov o uplatnenom práve v zákonom stanovenej lehote do 31.12.1995. Oprávnené osoby uplatnili svoj reštitučný nárok opätovne podľa zákona č. 503/2003 Z. z. dňa 27.12.2004 prostredníctvom spoločného zástupcu v konaní vedenom pod č. 2012/00049-65-LJ k parcele č. 591 kat. územie O. (pôvodne k pozemkom zapísaným v PK vložke č. 1 pre katastrálne územie O.) po pôvodných vlastníkoch členov urbárskej spoločnosti „Bývali urbarialisti obce Hankovce“ s tým, že odporca rozhodnutím č. 2012/00049-65-LJ zo dňa 29.02.2012 priznal oprávneným osobám právo na navrátenie vlastníctva.

Odvolací súd dáva do pozornosti, že v danom prípade medzi účastníkmi nebolo sporné, že o predmetnej nehnuteľnosti už bolo v minulosti rozhodované. Nebolo sporné, že o predmetnej parcele č. 591, k. ú. O. už bolo právoplatne rozhodnuté Obvodným pozemkovým úradom v Humennom v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. a to pre tie isté oprávnené osoby, ktorým nebolo priznané vlastnícke právo ani právo na náhradu, pričom sa jednalo o totožné reštitučné tituly.

Odvolací súd ustálil, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj opravného prostriedku, ktorým sa navrhovatelia domáhali preskúmania rozhodnutia odporcu, je tak právna otázka, navyše dotknutá nejednotnými právnymi názormi judikovanými rôznymi senátmi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, či raz vydané právoplatné rozhodnutie správnym orgánom v oblasti reštitučného práva, má byť s prihliadnutím na podmienky panujúcimi v období neslobody chápané ako prekážka pre opätovné konanie o už raz rozhodnutom nároku žiadateľov. Práve tento právny rámec vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

Pri riešení nastolenej otázky sa odvolaciemu súdu javí ako nevyhnutné vychádzať z už spomínaných rozdielných právnych názorov vyslovených rôznymi senátmi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, kedy ne jednej strane bolo vyslovené, „že ak v prípade bolo už rozhodnuté o uplatnenom nároku v zmysle zákonných ustanovení zák. č. 229/1991 Zb. pri použití všeobecných zákonných ustanovení správneho poriadku, takéto rozhodnutie nezakladá stav „veci právoplatne rozhodnutej“ pri uplatnenom reštitučnom nároku uplatneného podľa zákonných ustanovení zák. č. 503/2003 Zb. Preto podľa právneho názoru odvolacieho súdu neboli v danom prípade splnené podmienky pre použitý postup správneho orgánu podľa § 30 ods. 1 písm. i/ správneho poriadku a mal sa s uplatneným reštitučným nárokom v merite zaoberať (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/148/2007 zo dňa 22.10.2008),“ alebo „nie je teda prekážkou navrátenia vlastníctva k pozemkom v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. skutočnosť, že o predmetnej nehnuteľnosti resp. o predmetnej parcele už bolo v minulosti rozhodované podľa zákona č. 229/1991 Zb. ... Prekážkou by bola iba skutočnosť, tak ako to výslovne ustanovuje § 1 zákona č. 503/2003 Z. z. iba v tom prípade, ak by predmetná časť parcely bola navrhovateľom vydaná, o takúto skutočnosť však v danej veci nejde (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/205/2008 zo dňa 23.09.2009),“ alebo „I. Ak bol príslušný spoluvlastnícky podiel navrhovateľke priznaný právoplatným rozhodnutím pozemkového úradu na základe zákona č. 229/1991 Zb. <. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, nemôže potom opätovne reštituent s úspechom reštituovať ešte i podľa zákona č. 503/2003 Z.z. <. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. <. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov. II. Z dôvodovej správy k zákonu č. 503/2003 Z.z. <. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej

republiky č. 180/1995 Z.z. <. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov vyplýva, že tento zákon je len pokračovaním zákona č. 229/1991 Zb. <. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov a má slúžiť na uplatnenie si reštitučných nárokov pre tie fyzické osoby, ktoré si neuplatnili, resp. nestihli uplatniť svoje reštitučné nároky v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. <. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžo/100/2015 <. zo dňa 26.05.2016)“, pričom na strane druhej bolo v rozpore s uvedeným vyslovené, že „Najvyšší súd hore uvedené ustanovenie a samotný účel zák. č. 503/2003 Z.z. <. s prihliadnutím na svoju doterajšiu (napríklad rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ-o-KS 1/2005) a mu známu judikatúru interpretuje v tom duchu, že má oprávneným osobám, ktoré si z rôznych dôvodov svoj nárok na kompetentnom verejnom orgáne neuplatnili postupom podľa § 9 ods. 1 <. zák. č. 229/1991 Zb. <. v lehote určenej v ust. § 13 ods. 1 <. a <. cit. zákona, umožniť uplatniť si nárok na vydanie nehnuteľnosti, vlastníctvo ku ktorým prešlo na štát niektorým zo spôsobov taxatívne vymedzeným v § 3 <. zák. č. 503/2003 Z. z. <. a to v novo ustanovenej prekluzívnej lehote, ktorá začala plynúť od 01.01.2004 a skončí dňa 31.12.2004. Práve sporná interpretácia predmetu zákona č. 503/2003 Z. z. <. opierajúca sa o výklad obsahu slovného spojenia „[vlastníctvo] ktoré nebolo vydané“ je zdrojom existujúcej rozdielnosti názorov medzi navrhovateľom a odporcom (s podporou krajského súdu). Navrhovateľ zotrúva na formálnom stanovisku k výkladu tohto slovného spojenia, t. j. že mu nebolo doručené rozhodnutie, ktoré by obsahovalo výrok o vydaní vlastníctva (t. j. dotknutej nehnuteľnosti), naopak odporca (s podporou krajského súdu) pristupuje k výkladu uvedeného pojmu z materiálneho hľadiska, t.j. kladie si otázku, či o žiadosti na vydanie vlastníctva už bolo rozhodované (t.j. bez ohľadu na pozitívny či negatívny výsledok konania)(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4SŽr/33/2013 zo dňa 09.12.2014),“ či právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky obsiahnutý v rozsudku sp. zn. 2Sžo/82/2009 zo dňa 27.01.2010: „v reštitučnom konaní podľa zákona č. 503/2003 Z.z. <. v nadväznosti na konanie podľa zákona č. 229/1991 Zb. <. sa zohľadňuje totožnosť predmetu, t. j. nehnuteľnosti, na ktorú je uplatnený reštitučný nárok, nezohľadňuje sa totožnosť subjektu - žiadateľa. Môže nastať situácia, kedy v konaní podľa zákonov č. 229/1991 Zb. <. a č. 503/2003 Z.z. <. vystupuje tá istá osoba ako žiadateľ o navrátenie vlastníctva, avšak predmet konania (nehnuteľnosť) je iný. Táto skutočnosť - totožnosť subjektu - nepredstavuje prekážku v konaní podľa zákona č. 503/2003 Z.z. <. (§ 1). Na druhej strane sa však môže vyskytnúť situácia, kedy v konaní podľa zákonov č. 229/1991 Zb. aj č. 503/2003 Z.z. <. bola predmetom tá istá nehnuteľnosť, na ktorú si uplatňoval reštitučný nárok ten istý alebo iný žiadateľ: pričom podľa zákona č. 229/1991 Zb. <. bolo vo veci aj právoplatne rozhodnuté. V tomto prípade - totožnosť predmetu konania - ide o prekážku konania podľa zákona č. 503/2003 Z.z. bez ohľadu na to, či ide o rovnakých účastníkov konania alebo nie; inak povedané, právoplatné rozhodnutie o konkrétnej nehnuteľnosti vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. <. vylučuje konanie, predmetom ktorého je tá istá nehnuteľnosť, podľa zákona č. 503/2003 Z.z. <. Rovnako nie je rozhodujúce, či správny orgán o žiadosti podľa zákona č. 229/1991 Zb. <. rozhodol pred alebo po účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. <., pretože je potrebné najskôr rozhodnúť o reštitučnej žiadosti podľa zákona č. 229/1991 Zb. <. a až následne o žiadosti podľa zákona č. 503/2003 Z.z. <. Tieto konania nemožno spojiť do jedného konania, v ktorom by sa konalo a rozhodovalo o oboch reštitučných nárokoch, pretože to vylučuje znenie § 1 <. citovaného zákona č. 503/2003 Z.z. <. Navrhovateľ preto v konaní podľa zákona č. 503/2003 Z.z. <. už nebol legitimovaný na získanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté podľa zákona č. 229/1991 Zb. <. ani na získanie náhrady za takéto nehnuteľnosti.“

Vo svetle uvedeného sa zároveň žiada poukázať na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorej obsah je zameraný na princíp právnej istoty vo vzťahu k rozdielnej rozhodovacej činnosti v obdobných prípadoch. V zmysle uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 499/2011 - 25 z 22.11.2011 platí, že „obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 <. a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06 <.). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09 <.). Diametrálne

odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04 <., III. ÚS 328/05 <.). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06 <., III. ÚS 300/06 <.).“

S poukazom na uvedené považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za dôležité poznamenať, že sa stotožňuje resp. súhlasí s právnym názorom prezentovaným v tých rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorých len právoplatne rozhodnutie príslušného správneho orgánu, obsahujúce výrok o vydaní/nevyaní vlastníctva (t. j. dotknutej nehnuteľnosti), prípadne o splnení/nesplnení podmienok na navrátenie vlastníctva podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb. <.), je prekážkou pre navrátenie nehnuteľnosti podľa reštitučného zákona (zákon č. 503/2003 Z. z. <.). Možno tak vyhodnotiť, že výlučne právoplatné rozhodnutie správneho orgánu v merite veci vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. (teda nie každé rozhodnutie príslušného správneho orgánu vydané v reštitučnom konaní bez ohľadu na jeho charakter, napr. procesné rozhodnutia) je spôsobilé vyvolať účinky predpokladané zákonom č. 503/2003 Z. z., čo znamená nemožnosť navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosť, o vlastníctve ktorej bolo vydané meritórne rozhodnutie podľa zákona č. 229/1991 Zb. Najvyšší súd Slovenskej republiky pri formulovaní uvedeného záveru vychádzal z presvedčenia, že nemožno pripustiť, aby tak striktné uplatňovanie či pridržanie sa formalizmu v reštitučnom konaní zasahovalo, prípadne bránilo uplatneniu vlastníckeho práva oprávnených osôb. Tak ako je to uvedené vyššie, základným zmyslom všetkých reštitučných zákonov bolo zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období. Ak si teda zákonodarca bol vedomý potreby odstránenia vzniknutých majetkových krívd, na odstránenie ktorých prijal reštitučné právne predpisy, nemožno potom pripustiť, aby výklad týchto právnych predpisov bol natoľko dogmatický a ústavne nekonformný, že by zakladal de facto voči niektorým osobám krivdy nové.

Odvolací súd konštatuje, že po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov), sa nemohol stotožniť so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených odporcom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise.

Podľa názoru odvolacieho súdu správny orgán si pre svoje rozhodnutie zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav a zo skutkových okolností vyvodil aj správny právny záver vo veci samej. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že oprávnené osoby si uplatnili reštitučný nárok na žiadanú nehnuteľnosť v zákonnej lehote podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona, pre priznanie vlastníctva k nej alebo priznania náhrady boli splnené zákonné podmienky, pretože došlo k prechodu žiadaných nehnuteľností na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku dôvodov taxatívne uvedených v § 3 ods. 1. Podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona oprávnené osoby mali právo si uplatniť nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode ich vlastnili ich právni predchodcovia, a zároveň povinnosť preukázať skutočnosť podľa § 3. Nesplnenie si tejto povinnosti by malo za následok neunesenie dôkazného bremena spôsobujúce ich neúspech v konaní, čo podľa odvolacieho súdu nebol prípad oprávnených osôb v prejednávanom prípade. Na základe skutkových zistení v danej veci bolo preukázané, že žiadané nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v dôsledku rozhodnutia Okresného národného výboru - odbor PLVH v Humennom č. Poľ. 475/1982 zo dňa 04.10.1982 v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 81/1949 Zb. SNR, ktorý právny dôvod prechodu na štát alebo inú právnickú osobu obsahuje reštitučný zákon v právnej norme § 3 ods. 1 písm. d/.

Podľa názoru odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania spôsobom vylučujúcim akékoľvek pochybnosti bolo taktiež preukázané, že oprávnené osoby si uplatnili nárok podľa ustanovení

reštitučného zákona na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku, ktorý bol predmetom reštitučného konania podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb. v platnom znení), a o ktorom bolo rozhodnuté rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Humenné č. j. 1231/R/92 zo dňa 01.04.1996.

Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že oprávnené osoby v danom prípade spĺňajú zákonné podmienky na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku aj v zmysle § 1 ods. 1 reštitučného zákona, keďže síce žiadali navrátiť vlastníctvo k pozemku, o vlastníctve ktorého sa právoplatne rozhodlo podľa ustanoví zákona č. 229/1991 Zb., nešlo však o rozhodnutie v merite veci, preto neexistovala prekážka pre rozhodovanie o navrátení vlastníctva podľa zákona č. 503/2003 Z. z.

Odvolací súd považuje právny názor odporcu vyslovený v preskúmanom rozhodnutí za skutkovo a právne správny, z ktorých dôvodov v danom prípade boli podľa názoru odvolacieho súdu splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O.s.p. Nemožno však vyčítať krajskému súdu, že odvolaním napadnutým rozsudkom rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože bol v zmysle ustanovenia § 250ja ods. 4 O.s.p. viazaný vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok odvolateľov a stanoviska odporcu ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v uvedených rozhodnutiach (sp. zn. 6Sžo/148/2007 zo dňa 22.10.2008, sp. zn. 6Sžo/205/2008 zo dňa 23.09.2009, sp. zn. 3Sžo/100/2015 < zo dňa 26.05.2016), ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 499/2011), dospel odvolací súd k záveru o potrebe zmeny rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ krajský súd zrušil napadnuté rozhodnutie odporcu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a vec mu vrátil na ďalšie konanie, rozhodol vo veci síce v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu, no nesprávne a v rozpore so zákonom, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že rozhodnutie odporcu potvrdil.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľom vzhľadom na ich neúspech v konaní náhradu trov konania nepriznal. Odporcovi zákon priznanie trov konania neumožňuje.

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.